

"STADENS RÖSTER"

– en utställning i ord och bild om
Söderhamn under 400 år

INTRODUKTION

Söderhamn firar sitt jubileum av fyra sekler detta speciella år 2020.

Söderhamns museum har genom fyra personporträtt, ett från varje århundrade, valt att skildra historien genom fyra ungdomars ögon och röster. Det är berättelser som man oftast inte får ta del av när historien skrivs. Det är fyra verkliga ungdomar som skildrar ett "ögonblickets historia" under ett kort nedslag i tiden i en fiktiv berättelse vad ungdomarna ser och upplever just då.

Under detta jubileumsår drar en pandemi fram över Sverige och världen. De slumpmässigt valda årtalen som utställningen beskriver berättar att det inte är första gången staden möter en svår tid. Det stora nödåret i slutet av 1600-talet, Rysshärjningar

och bränder under 1700-talet och koleran som rasade under 1800-talet. Att se och lära från historien är sannerligen att få perspektiv på sin egen samtid och sitt eget liv.

Utställningens fyra kapitel har utökats med ett femte, årtalet 1917. Ett återberättande från nödåret i början på förra seklet då Söderhamns kvinnor gick i spetsen för "Bröd och Fred".

Fem årtal ur en lång historia, fem ögonblick för kunskap, empati och eftertanke.

Jöran Österman

Konstnär och utställningsproducent

Omålad ask tidigt 1700-tal, Söderhamns museum.

1696

Erich Frisk

Barnarbetare på gevärsfaktoriet, 14 år.

God dag. Ja, jag har inte tid att stanna så länge och prata, jag är på väg att hämta öl till mästern. Han blir ilska om jag dröjer. Jag är lärling här intill, på gevärsfaktoriet hos en stockmakare, på fjärde året nu, jag är 14 år fyllda, stora karln som mor brukar säga.

Både far och farfar och gammelfarfar har arbetat här. Mina två äldre bröder hade sysslor här, dom också, men efter stadsbranden blev det så eländigt att dom gav sig iväg. Äldsta smeden pratar om hur allt var förr, men varför ska man bry sig om sånt som är borta nu när nya kyrkan lyser så grant över stan?

Utan faktoriet skulle stan över huvud taget inte finnas, brukade far säga, minns jag. ”När jag var barn”, berättade han, ”gjorde man vapen lite varstans i Hälsingland. Men sen bestämde kungen att bara fem ställen i riket skulle få lov att tillverka och Söderhamn blev ett av dom. Först tyckte kungen att faktoriet skulle ligga i Hudiksvall men dit ville inte smederna flytta. Sen ville dom ha tillverkningen

Gevär, ursprung Söderhamn,
1700- och 1800-talet,
Söderhamns museum.

i Gävle men inte heller dit ville smederna flytta”. Så sa far i alla fall.

I Söderhamns stadsvapen finns två muskötter i kors. Det ser ut som om dom är uppställda i ett fartyg . Jag brukar tänka att det är jag som har stockat dom och att dom är på väg ut med ett krigsfartyg till striderna i främmande land. Det verkar alltid finnas något krig någonstans som Sverige är med i. Dom män som kommer tillbaka, om dom nu kommer tillbaka, är halta och lemlästade eller också är dom från vettet. Såna ska man gå omvägar om, enligt mor.

”Det är våra vapen som gör kungen till segrare” kan mäster säga. Ibland är han bister och manar oss att skynda: ”Kungen behöver mera vapen!” Det tar tid att lära sig stocka en bra kolv som gör att muskötten ligger bra i handen. Och det går inte med vilken träbit som helst, mäster vet flera år i förväg var han ska hämta sina ämnen.

När jag är sjuk går det långsamt och då är han inte nådig. Men jag har det ändå rätt bra, han slår inte i onödan, och det händer att vi får gå hem efter elva timmar, fastän det är sagt att vi ska jobba tolv. Fast en gång kom en herreman, i fina kläder, som gapade och skrek och pekade på mig och då såg jag att också mäster blev rädd. Jag begrep inte språket, och tänkte att nu, nu måste jag rida trähästen. Jag vet att många har tvingats sitta på den med tyngder i fötterna. Den vassa hästryggen skär in mellan benen. Dom som ridit länge blir aldrig sig själva igen.

Idag är det mer än tio smeder som arbetar och många fler timmermän. Vi tillverkar flera tusen muskötter och pikar varje år, sägs det, men kungen, han vill ständigt ha fler och fler och fler. Det tar aldrig slut. Smederna stämplar piporna så man ser vem som gjort dom, men ingen vet vem som gjort en kolv.

Skål, tallrikar, sked av trä 1700-1800,
Söderhamns museum.

Gamle faktorn, Magnus Blix, hade respekt med sig, han var sträng men rättvis och så var han listig. När ån sinade och hjulen slutade snurra så lät han gräva igenom den hårda höjden mellan Täljesjön och det övre fallet här innanför tullporten. Nu strömmar vattnet igen och hjulen, ja de snurrar ännu fortare. Det var också gamle Blixen som såg till att nya, röda kyrkan byggdes. Nu har sonen tagit över, Unge Blixen som han kallas, han är inte som sin far. Jag tror nästan alla, utom kanske de allra starkaste smederna, är rädda för honom. En som sa emot fick sitta med fötterna i en järnbult i flera veckor. Och så trähästen förstås. Jag drömmer mardrömmar om den på nätterna. Att den sätter iväg med mig och blodet rinner längs mina ben.

En gång när jag varit sjuk länge frågade mor vad jag ville arbeta med om jag fick önska precis vad jag ville. Det var då en fråga. Jag funderade flera dagar, ja kanske var det i veckor. Sen visste jag svaret. Jag skulle vilja vara lärling hos tysken som hugger bilder i kyrkan. Han är visserligen förfärlig på att supa, enligt mor, och då skriker han sånt som ”lortätare” och ”hundswatz” åt folk. - Om jag sa dom orden hemma skulle jag få stryk. Men när tysken är nykter då hugger han så gudomligt . . . slingor och änglar som gör att man tror man är i himlen. Det finns inga gevär i hans bilder och inga trähästar heller. Allra finast är predikstolen. Den bärs upp av en man som ser ut att arbeta på faktoriet. Han har blå skjorta över en röd särk, som en smed.

När jag ser den där snidade starka mannen tänker jag att det är han som bär upp hela Söderhamn. Nej, nu måste jag springa!

Trähäst – gammalt tortyrredskap med skarp kant upptill.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fotter-_und_Marterwerkzeuge_1.jpg

FAKTA

Erich Frisk, f. 1682, barnarbetare på gevärsfaktoriet. 14 år 1696.

Erich Frisks var en fattig pojke och därmed lämnade han ytterst få spår efter sig, men han finns med på en anställningslista från gevärsfaktoriet. Ingen vet hur han levde och ingen vet hur och när han dog. Sannolikt blev han inte så gammal för det var ett hårt slit att arbeta i faktoriet.

Ända sedan Gustav Vasas tid hade hälsingarna varit kända för att göra vackra och dugliga vapen.

Det var på grund av vapentillverkningen som Söderhamn fick sina stadsprivilegier 1620. Det mesta i 1600-talets stadsliv kretsade kring alla de byggnader vid ån som då tillhörde faktoriet.

1725

Margareta Berg

Dotter i handelsmannafamilj, 17 år

Goddag, välkommen! Ni vill givetvis gratulera till min förlovning! Det vill ju de flesta borgare i dessa dagar.

Jag förstår att somliga är avundsjuka på mig ... Han heter Johan David ... Teuiffenwieser! Han är åtta år äldre än jag så han fyller 25 år snart. Det är redan bestämt att jag ska följa med honom på resa till Stockholm i höst. Vi ska vara borta en månad och när vi kommer hem kommer det att lysa för oss. Och sedan bröllop! Det blir förstås något särdeles i stan när två handelshus gifter ihop sig.

Jag har haft sån tur i livet! Först och främst att jag föddes som en riktig människa ... och inte som den där flickan som prästen målade av. Hu! Hon kom året efter mig och levde inte länge. Har ni sett henne på den där dystra målningen? Ögonen som liksom gråter hela tiden. Och hjässan!

När jag var riktigt liten kom den stora pesten till vår lilla stad, men tänk! – Gud höll sin hand över alla i vår stora familj.

Målat skrin 1700-tal, Hälsinglands museum.

Och så Johan David förstås, han är livets största gåva, vacker och belevad och med gott om pengar. Min far, Nils Svensson Berg, handelsman, tillika rådman, tycker det är ett gott parti. Min mor, madame Margareta Larsdotter Bälter, håller med. Hon kommer från en anrik handelssläkt, som till och med har egna fartyg. Det är med ett av dem vi ska segla till Stockholm.

Räkenskapsbok 1700-tal, Hälsinglands museum.

Gud höll sin nådiga hand över min familj också under rysshärjningarna. Det är mitt livs mest fasansfulla upplevelse. Hela staden, förutom kyrkan, ödelades. Många som nyss varit välbärgade blev plötsligt fattiga. Det var förfärligt!!! Kyrkoherden till exempel, han valde att gömma undan kyrkans rikedomar men hann inte ta hand om sina egna. Hela hans gård brann upp, han blev helt utblottad! Efteråt fick han förrätta gudstjänst endast iklädd nattsärken!

Jag skriver dagbok, nästan varje dag, och jag minns så väl hur det var när vi flydde ut från stan, undan ryssen. Då hade de redan bränt Axmar bruk, Tönnebro, Sunnäs, Ljusne ... Så här, lyssna nu på dagboken: "Anno 1721 den 21 Maji , sjätte söndagen efter påskdagen (instick: alltså jag var tolv år då!) då uppbrände fienden denna vår lilla stad, all egendom som här fanns. Då flyttade mina kära föräldrar tillika med många andre av stadens invånare ut på Trönö fåboskog, att där rädda vårt liv. Där höllo vi gudstjänst emellan buskar och stenar."

Tänk jag minns också psalmerna vi sjöng: "Av djupsens nöd ropar jag till dig o Gud!" och "Till dig av hjärtans grund, i min nöd jag ropar."

Det var så utsägligt sorgligt för vår lilla stad. Också i dag finns ilskan mot ryssen överallt . "Du äter som en ryss!", säger man när någon slafsar vid bordet. Eller som min mor ropade mot pigan när hon tappade ett tjog ägg i köket: "Är du alldeles rysk, människa!"

Men mest är det så spännande tider nu. Mor beställde häromdagen stora mängder linnetyg från Flor och mönstrad bomull från Gävle till min brudkista. Och vi har varit hos sömmerskan och tagit mått. Hon bor nära det nya rådhuset så från gården såg man nästan rakt upp mot det stiliga tornet som strax ska stå klart. Överallt byggs det och handlas det. Snart bor det hela tusen personer i Söderhamn, berättade sömmerskan. Är det inte fantastiskt?

Och jag, jag ska göra mitt allra bästa för att bli en god hustru, tillika en duktig husmor och mor. Det ska jag skriva om i dagboken. Jag vill ha många, många barn. Minst tio!

"Anno 1709 Är detta pigobarn födt här i församlingen af ährliga och Gudfrucktiga Föräldrar, Factorie smeden Per Jonsson Rut, modhren Hust: Brita Ericks dotter Närby, Hwilken föddes den 9 Aprill, effter den widhstående bilds skapnad, Hwar på fölt Swea Rikes undergång och Flyckt till Turken."

Målning Söderhamns museum, troligen utförd av kyrkoherde Olof Montén 1709

FAKTA

Margareta Berg, 1708-1783, dotter i handelsmannafamilj. 17 år 1725.

Margareta gifte sig och flyttade in i ett rikt köpmannahus strax norr om ån. I dagboken skriver hon ofta om hur affärerna går och om hur väder och vind påverkar leveranserna.

Under de här åren präglades en stor del av livet i Söderhamn av det borgerskap som Margareta tillhörde. Här inrättades en hälsobrunn, ett apotek öppnade och det stora linnemanufakturiet i Flor öppnade försäljning i staden. Under Margaretas livstids anlades också många

nya verksamheter i Söderhamn med omnejd. Gevärsfaktoriet växte, bland annat med ett nytt borrhushus 1748. (Det som idag är museum). Den stora kvarnen härintill byggdes och en tobaksfabrik anlades.

Margareta Berg och Johan David Teuiffenwieser fick tio barn, men flera dog redan som unga. Bara två av dem var i livet när Margareta gick bort 75 år gammal. Hon dog i cancer, som på den tiden kallades "kräftan".

1834

Johan Abraham Berglund

Målargosse, 12 år

God dag, god dag, skänk en slant till till en fattig!
Jaså ni ger inte till tiggare, men köp en teckning då!
Se här en häst avbildad med blyertspenna. Och
här, se, en vy över Söderhamn. Det är en kopia av
artisten Blombergssons berömda målning. Ni kan
själv föreslå priset.

Det är de sista arken jag har att sälja idag. Var så
artig!

Sedan måste jag hem och lämna slantarna till min
mor ... Anna Brita Östling på Öster, hon kanske
är bekant? Hon som bor ihop med baggaren*
Berglund, ni vet, han som brukar muddra kanalen.

Ibland gör man sånt man inte trodde man skulle
vara mäktig. Som den där dagen jag vågade mig in
till Albert Blombergsson, den unge artisten. Han
hade just kommit till stan och jag stod där i dörr-
hålet med en teckning. Jag vågade inte ens titta upp

Skissbok Albert Blombergsson, Hälsinglands museum.

utan räckte bara fram hästen jag ritat och sa ”Jag
skulle visa det här för herrn”.

Blombergsson såg på mig, muttrade något jag
inte riktig hörde och så gav han mig en av sina
egna teckningar och ett nytt, helt vitt ark och sa:
”Rita av den här och kom tillbaka.” Jag var åter

Målat kärl i trä, 1800-tal, Söderhamns museum.

redan nästa morgon och han såg mer än nöjd ut. Jag fick fler bilder att kopiera. Det var mest ur Bibeln, som den med syndiga människor som drunknar i en flod, men också en hund som stirrar på en död hare och så vyn över Söderala kyrka med prästgård från olika håll. När jag tyckte jag var klar berömde han mig storligen och sa åt mig att sälja teckningarna istället för att tigga. Han vill nog gärna att fler människor ska ha vackra bilder på sina väggar, tänker jag.

Jag bor mest hos Blombergsson numera, hjälper till med att skissa förlagor, städar, springer ärenden – men jag håller mig borta på dagarna då han har undervisningen. Det är mest flickor från borgarfamiljerna som vill lära sig avbilda. Nästan ingen av dom har talang, det ser man på skisserna. När dom har gått för dagen får jag sitta där, i värmen och är Blombergsson på humör så berättar han om sånt han grunnar över, som nu när han målar stormar och stiltje. Hur överför man naturens krafter till en stilla bild? Vad skiljer en storm från en bris när det kommer till målningen?

Om han skulle se mig stå så här och språka med er skulle är han nog bli ond på mig. Han vill att jag

ska gå i skolan och tycker inte om att jag ”absenterar” som han kallar det. Men jag kan inte annat, för mor och baggarn och småsyskonen har inga andra slantar än dom jag får ihop så här. Baggarn vill inte veta av mig. Han spikade sulor på mina skor här-förleden och då pressade han Blombergsson att betala för utfört arbete. Jag slipper i alla fall äta hos dom, för det är ordnat så att jag går hos borgarfruarna i en bestämd tur, ett hus per dag och får ett mål mat. Jag har sett många hus inifrån, också guldsmedens. Det är till guldsmedens dotter som Blombergsson förlorat sitt hjärta. Hon gick i rit-skolan och så blev det något mellan dom. Nu ska dom gifta sig, men det verkar inte lätt det där med giftermål. Först måste han bli målarmästare annars får han inte burskap i Söderhamn och den som inte har burskap räknas inte som riktig borgare och får inte göra affärer. Så sent som igår pratade Blombergsson om att flytta tillbaka till Stockholm några år. Kanske får jag slå följe, sa han.

Jag tror jag känner Stockholm redan. Jag har kopierat många vyer därifrån. Det verkar rätt likt Söderhamn, fast större.

Har ni varit i huvudstaden någon gång? I så fall vill jag gärna höra hur det ter sig för ögat?

* Baggare - yrkesgrupp som muddrade och rensade ån.

Skridskor 1800-tal, Söderhamns museum.

FAKTA

Johan Abraham Berglund, 1821–1845, målargosse. 12 år 1834.

Målargossen Berglund fick följa med konstnären Albert Blombergsson till Stockholm och blev lärling hos litografen Adolf Hård som hade ett tryckeri. Tryckkonsten här var ny och Berglund lärde sig stentryck, vilket var ett tungt och monotont arbete. När Blombergsson blivit målarmästare återvände han till Söderhamn och öppnade litografisk verkstad där han genast anställde Berglund. Berglund målade med fet krita på kalkstenen det motiv som Blombergsson hade givit honom. Bland annat gav de ut en "lärobok för unga tecknare" med planscher som förlagor

Johan Abraham Berglund blev allt sjukare i lungсот och fick svårt att klara jobbet. Han dog 1845, bara 23 år gammal. Han fick aldrig uppleva när Söderhamns första

gatlykta tändes två år därpå och inte heller ta en porträttbild i den första fotoateljén i staden som öppnade 1860. Samma år bröt en stor eldsvåda ut som förstörde rådhuset och 16 år senare var det dags för ännu en katastrofal stadsbrand.

Ett av de svåraste åren under 1800-talet var svältåret 1867 då is och snö låg kvar ända in i juni och inget hann växa på åkrarna. En av Albert Blombergssons berömda målningar visar hur ett fartyg firar ner last till mottagare på isen. Runt fartyget finns människor och kälkar. Mitt i motivet åker Blombergsson själv skridskor. Målningen heter "Proviantfartyg i Stugsund midsommar 1867".

1907

Ulla Bjerne

Blivande författare, 17 år

God dag, hmmm jag tycker jag känner igen er. Gör jag det, manne? Å andra sidan känner man ju igen vartenda ansikte i den här hålan. ”Döderhamn” som jag brukar kalla staden.

Så länge jag kan minnas har jag längtat härifrån och nu kanske det äntligen blir av. Jag ska gå kurs på handelsinstitut i Stockholm! Jag reser nästa vecka redan. Sedan tänker jag ... Köpenhamn och kanske ... Paris. Jag är ju ändå snart 17 år.

Jag har försökt komma härifrån så många gånger för jag hatar den här småstaden! Några gånger har jag fått plats som sällskapsdam långt härifrån, men det har alltid slutat i katastrof och jag har tvingats tillbaka. Åh, jag riktigt känner hur vantrivseln ligger inlagrad i kroppen, som om jag vore på väg att explodera!

Bort, bort vill jag! Från de små trähusen som liksom trycker sig mot marken, ja de ser nästan ondskefulla ut, precis som resterna av det gamla ruskigt förfallna faktoriet här intill.

Almanacka från Söderhamn 1907, Söderhamns museum.

Remington skrivmaskin, första delen av 1900-talet, Hälsinglands museum.

Bort från det evinnerliga skramlet av bondkärror på väg över kullerstengatorna ut mot byarna i väster. Ja, inte ens om kullerstenarna vore av purt guld skulle jag stanna. Titta där bara, på andra sidan ån, bakom pelargonerna och gardinen, där sitter en kärring och glor. Man känner sig alltid iakttagen här i skvallerstaden. Hon gillar nog inte min herrhatt, inte heller att jag klär mig väst och kavaj och vida byxor. Ingen här verkar uppskatta min stil, förresten. Men jag passar inte i jolmiga material som spets och tyll. Och jag skulle aldrig klä mig i skärt eller vitt eller ljusblått som de andra flickorna gör.

Min far är grosshandlare, en mycket misslyckad grosshandlare, vilket gör skvallret om mig ännu

värre. Hans bröder är rika, men vi, vi har aldrig haft pengar, fast far han låtsas så. Han tycker att han kan kosta på sig att vara otrevlig mot alla. Jag har sett honom sparka både springpojkar och drängar i ändan. Det händer att min bleka, trötta mor Margret påminner honom om det usla i hans uppförande, men då kan han få helt förfärliga vredesutbrott. När vi åt middag förra onsdagen klagade han på maten så ihärdigt att mamma till slut slet av sig sitt förkläde och sa: ”Jag går, jag står inte ut längre”. Men far åt lugnt vidare och sa: ”Ja gå du bara, sa han. Men vart ska du gå?”

Ja, vart ska en kvinna gå om hon vill gå från sin man? Hemmet är ju hennes fångelse! Jag ska aldrig,

aldrig gifta mig och bli som hon. Jag vill bli värderad som människa och inte enbart som kvinna. Eller vad säger ni? Är det för mycket begärt?

”Döderhamn” . . . ligger här som på botten av en stor gryta, där svarta taggiga skogar täpper till alla lufthål och utsiktsgluggar. Ån som flyter här är grumlig och luktar illa på sommaren. Bara om man kliver upp i tornet på Östra berget kan man se havet, som en darrig strimma av kvicksilver vid horisonten. Mor Margret tycker att jag ska tåla mig och pekar på att det händer mycket som jag inte ser – som att vi har fått rinnande vatten i köket och ett avlopp, och att det minsann finns ett badhus att gå till. Men jag, jag längtar mest efter ett bibliotek. På våran vind, i lådor och koffertar ligger det böcker. Vuxenböcker. En som jag hittade där var verkligen bra, men mor blev upprörd när hon såg den och gömde den för mig.

Till Östra berget har jag flytt så många gånger. På vintern kan man åka skidor, snabbt, nerför Västra bergets sluttning och där har jag plockat vårens första blombuketter. Under kvava sommandagar brukar jag ligga i någon bergsskrev och läsa bok, ibland i flera timmar. Det bor en ilsken tant på berget - men hon har goda jordgubbar. Har ni tänkt på att inget smakar så bra som stulen frukt? Jag skulle tro att jag har pallat äpplen och päron och plommon i varenda trädgård i stan. Fast Östra berget kan vara farligt också. En gång snubblade jag över några fulingar som satt där och drack brännvin och öl. De hade en kvinna med sig, hon som alla kallar Russinhönan. Ni hade inte velat se det jag såg.

Oj, nu slog rådhusklockan! Jag måste skynda hem till min packning!

FAKTA

Ulla Bjerne, 1890-1969, 17 år 1907.

Medan Ulla Bjerne bodde i Söderhamn hette hon Gully Cecilia Ohlson, men hon bytte namn när hon flyttat hemifrån. Efter en tid i Skåne lånade hon pengar av en älskare och drog till Paris. Familjen var förfärad. I Paris hamnade hon snart i den innersta kretsen av konstnärer och intellektuella. Ulla Bjerne väckte stor uppmärksamhet med sin pojkkaktiga stil, sin cigarr, sina egendesignade kläder och sina grova svordomar och sin smak för whisky.

Flera av Sveriges mest kända konstnärer och författare blev djupt betagna i henne. Konstnären Nils Dardel målade hennes porträtt och det gjorde också Isaac Grünewald. Evert Taube skrev en roman där hon förekommer under namnet Ella Barke.

Ulla Bjerne växer upp under oroliga tider. 1909 utbröt storstrejk i Sverige, vilket förstas också påverkade Söderhamns handelsmän. 1914 inleddes första världskriget och 1917 utbröt stora hungerdemonstrationer på många håll i Sverige, också i Hälsingland.

Det folkbibliotek som Ulla Bjerne längtade efter byggdes först 1931 och Östra berget fick sitt nöjesliv först på 1950-talet. Då var Ulla Bjerne sedan länge en känd författare, gift och bosatt i Finland. Sammanlagt skrev hon ett 30-tal böcker, mest romaner. Några av dem handlar om Döderhamn.

BLI MEDLEM I FÖRENINGEN SÖDERHAMNS MUSEUM

Vi är en ideell, politiskt/religiöst obunden förening som arbetar för att bevara och sprida kunskap om den samling av kulturföremål som föreningen äger samt om Söderhamns historia.

Föreningen arrangerar bland annat utställningar, stadsvandringar, föreläsningar och guidade visningar av den permanenta utställningen om Söderhamns historia på Söderhamns museum.

Medlemsavgiften är 150kr/familj och år. Du betalar in avgiften på Plus Giro 68 56 91-8 eller kontakta oss för att få ett inbetalningskort. Skriv namn, adress och e-postadress i meddelanderutan.

Du kan också fylla i formuläret längre ner på sidan. Föreningen för ett medlemsregister där vi antecknar namn, adress och e-postadress för att vi ska kunna ha kontakt med medlemmarna per brev eller e-post. Du finns bara med i registret så länge du är medlem och vi lämnar inte ut dina personuppgifter till någon.

Genom att betala in avgiften har du också godkänt att vi får använda dina personuppgifter för ovanstående ändamål.

Gilla gärna vår Facebookssida, Föreningen Söderhamns museum så missar du inga nyheter.

Om du vill veta mer kontakta föreningens ordförande
Elisabeth Breig-Åsberg, info@foreningensm.se

Litografier Bibliska placher,
Albert Blombergsson 1843.

Arrangör	Föreningen Söderhamns museum
Idé, produktion och form	Jöran Österman
Text	Gunilla Kindstrand
Foto	Joakim Brolin
Övriga fotografier	Joel Bergroth, Jöran Österman och fotografier hämtade med tillstånd ur Lars Nylanders bok "En vandring genom Söderhamns historia"
Grafisk form	Åsa Järgård
Teknisk support	Jonas Pettersson
Faktaundersökning	Lars Nylander
Modeller	Hanna Ringman, David Pettersson, Tone Nordmark, Gabriel Arbid
Röster	Björn Johansson, Cecilia Wernesten, Martin Pareto, Alexandra Zetterberg Ehn
Kostym	Åsa Ericson
Smink	Beth Hansson

Omslagsbilderna är fotograferade i början av maj i Söderhamn, då fyra ungdomar från staden fotograferades i tidstypiska kläder och miljöer till utställningen "Stadens röster", som visas under Söderhamns 400-årsjubileum 2020.

Fotograf:	Joakim Brolin
Baksidesfoto:	Jöran Österman
Kostym:	Folkteatern Gävleborg
Smink:	Beth Hansson
Modeller:	Hanna Ringman David Pettersson Tone Nordmark Gabriel Arbid

Ett särskilt tack till Folkteatern Gävleborg, Hälsinglands Museum, Gull Tjernström och Föreningen Söderhamns museums arbetsgrupp som bidragit med sin tid och engagemang.

Söderhamn° | 400 ÅR

Hälsinglands
Museum

FOLKTEATERN
GÄVLEBORG

Studie
främjandet